

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

26.08.2024. – 30.08.2024.

ODJELJENJE ZA BANKARSTVO, SLUŽBA FRONT OFFICE

Sarajevo, 02.09.2024. godine

**SEDMIČNI PREGLED KRETANJA NA GLOBALNIM FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA
 26.08.2024. – 30.08.2024.**

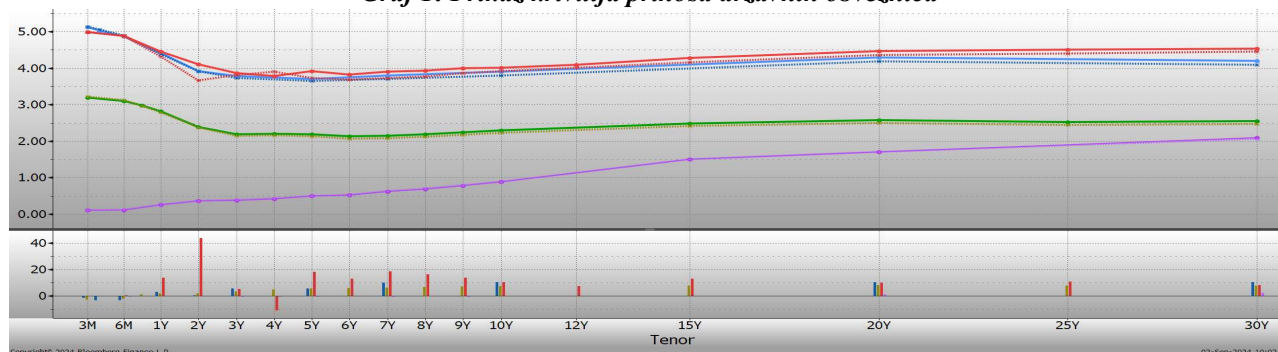
Tabela 1: Prikaz kretanja prinosa na državne obveznice

Prinosi	Eurozona		SAD		Velika Britanija		Japan	
	23.8.24	30.8.24	23.8.24	30.8.24	23.8.24	30.8.24	23.8.24	30.8.24
2 godine	2,37	2,39	3,92	3,92	3,68	4,11	0,38	0,37
5 godina	2,13	2,19	3,65	3,70	3,73	3,91	0,51	0,51
10 godina	2,23	2,30	3,80	3,90	3,91	4,02	0,90	0,90

Tabela 2: Prikaz kretanja prinosa na njemačke Bubillove

Dospijeće	Prinosi		
	23.8.24	30.8.24	
3 mjeseca	3,229	3,263	↗
6 mjeseci	3,122	3,098	↘
1 godina	2,808	2,825	↗

Graf 1: Prikaz krivulja prinosa državnih obveznica

Graf prikazuje krive prinosa Njemačke (zelena), SAD (plava), Velike Britanije (crvena) i Japana (ljubičasta) za periode od 3 mjeseca do 30 godina na dane 30.08.2024. godine (pune linije) i 23.08.2024. godine (isprekidane linije). Na donjem dijelu grafa je prikazana razlika između vrijednosti odgovarajućih prinosa na navedene datume.

EUROZONA

Protekla sedmica u eurozoni je obilježena objavama većeg broja ekonomskih indikatora od kojih se mogu izdvojiti pad inflacije na nivou eurozone u julu na najniži nivo od jula 2021. godine, ali i blagi pad stope nezaposlenosti u eurozoni na rekordno nizak nivo. Podatak o približavanju stope inflacije ciljanom nivou ECB od 2,0% je pojačao očekivanja po pitanju još jednog smanjenja kamatnih stopa ECB u septembru. Pored objavljenih podataka, veći broj zvaničnika ECB je nakon ljetnih odmora davao izjave o percepciji buduće monetarne politike. Većina zvaničnika je saglasna da je septembar vjerovatno vrijeme kada će biti donesena odluka da se kamatne stope smanje, po drugi put u ovoj godini. Međutim, određeni broj članova UV i IV ECB je ukazao na i dalje prisutnu trajnost rizika po cjenovnu stabilnost, što bi moglo uticati na njihove odluke o dodatnim smanjenjima do kraja ove godine, nakon septembarske sjednice. Prinosi obveznica su bilježili volatilna kretanja u zavisnosti od dospijeća, iako objavljeni podaci u eurozoni idu u prilog očekivanom smanjenju kamatnih stopa.

Pored eurozone, u SAD su također objavljeni važni ekonomski podaci, posebno podatak koji je ukazao na i dalje jaku ekonomiju ove zemlje, što bi moglo otežati putanju Fed-a po pitanju obima i broja smanjenja referentne kamatne stope, pa se i to odrazilo na kretanje prinosa obveznica eurozone. U odnosu na prethodnu sedmicu prinosi obveznica eurozone su povećani, najviše na krajnjem dijelu krive, a ovakva kretanja su bila pod uticajem sličnih kretanja na tržištu obveznica u SAD. Prinosi njemačkih obveznica su zabilježili rast između 2 i 7 baznih poena, prinosi francuskih obveznica između 3 i 9 baznih poena, a prinosi italijanskih obveznica između 9 i 13 baznih poena.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

Tabela 3: Kretanje ekonomskih indikatora za eurozonu

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno	Prethodni
				stanje	period
1.	BDP – Njemačka (Q/Q) final.	II kvartal	-0,1%	-0,1%	0,2%
2.	BDP – Francuska (Q/Q) final.	II kvartal	0,3%	0,2%	0,3%
3.	BDP – Belgija (Q/Q) final.	II kvartal	0,2%	0,2%	0,3%
4.	BDP – Finska (Q/Q) final.	II kvartal	-	0,3%	0,3%
5.	Ifo indeks očekivanog povj. investitora – Njemačka	AUG	85,8	86,8	87,0
6.	GfK indeks povjerenja potrošača – Njemačka	SEP	-18,2	-22,0	-18,6
7.	Indeks povjerenja potrošača – Italija	AUG	99,0	96,1	98,9
8.	Indeks povjerenja potrošača – EZ (final.)	AUG	-13,4	-13,5	-13,0
9.	Indeks ekonomskog povjerenja – EZ	AUG	96,0	96,6	96,0
10.	Monetarni agregat M3 – EZ (G/G)	JUL	2,7%	2,3%	2,3%
11.	Stopa inflacije – EZ (prelim.)	AUG	2,2%	2,2%	2,6%
12.	Stopa temeljne inflacije – EZ (prelim.)	AUG	2,8%	2,8%	2,9%
13.	Stopa inflacije – Njemačka (prelim.)	AUG	2,2%	2,0%	2,6%
14.	Stopa inflacije – Španija (prelim.)	AUG	2,5%	2,4%	2,9%
15.	Stopa inflacije – Italija (prelim.)	AUG	1,3%	1,3%	1,6%
16.	Stopa inflacije – Francuska (prelim.)	AUG	2,1%	2,2%	2,7%
17.	Stopa inflacije – Holandija (prelim.)	AUG	3,1%	3,3%	3,5%
18.	Stopa nezaposlenosti – EZ	JUL	6,5%	6,4%	6,5%
19.	Stopa nezaposlenosti – Italija	JUL	7,0%	6,5%	6,9%
20.	Stopa nezaposlenosti – Belgija	JUL	-	5,4%	5,5%
21.	Stopa nezaposlenosti – Njemačka	AUG	6,0%	6,0%	6,0%
22.	Industrijske prodaje – Italija (G/G)	JUN	-	-3,7%	-4,8%
23.	Potrošnja stanovništva – Francuska (G/G)	JUL	-0,9%	-0,6%	-1,1%
24.	Maloprodaja – Španija (G/G)	JUL	0,3%	1,0%	0,4%

SAD

U fokusu tržišnih učesnika protekle sedmice je bilo objavljivanje podataka o stopi BDP-a u II kvartalu, te PCE deflatoru za juli, koji su ukazali na to da je ekonomija SAD i dalje stabilna. Podaci o snažnijem ekonomskom rastu i još uvijek otpornom tržištu rada u SAD povećali su mogućnost da Fed sporije smanjuje kamatne stope.

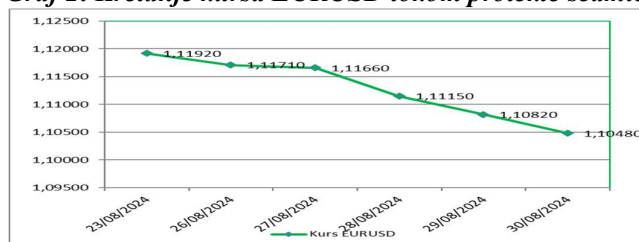
Predsjednik Feda iz Ričmonda Barkin izjavio je da i dalje smatra da postoje potencijalni inflatorni rizici, čak iako on podržava smanjivanje kamatnih stopa zbog “hlađenja” tržišta rada. Barkin je istakao da su potrebni veoma pozitivni podaci u narednih 6 mjeseci da bi inflacija dostigla svoj ciljani nivo. Primijetio je i da postoje srednjoročni rizici za inflaciju zbog geopolitičkih dešavanja, deglobalizacije i tržišta nekretnina.

Predsjednik Feda iz Atlante Bostic je izjavio da vjeruje da su trenutni ekonomski uslovi pogodni za smanjenje kamatnih stopa, što je razvoj situacije brži nego što je očekivao. Bostic je prvobitno očekivao da se implementira jedno smanjenje kamatnih stopa u IV kvartalu ove godine. Ipak, prema njemu brži pad inflacije i veća stopa nezaposlenosti od očekivane (u julu je dostigla 4,3%) sugerišu da bi akcije monetarne politike trebalo da budu preduzete što prije.

Tabela 4: Kretanje ekonomskih indikatora za SAD

Red. br.	Ekonomski indikatori		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	BDP (Q/Q) – godišnji nivo (2. prelim. podatak)	II kvartal	2,8%	3,0%	1,4%
2.	Lična potrošnja (Q/Q) (prelim.)	II kvartal	2,3%	2,9%	1,5%
3.	PCE deflator (G/G)	JUL	2,5%	2,5%	2,5%
4.	Indeks ličnih prihoda	JUL	0,2%	0,3%	0,2%
5.	Indeks ličnih rashoda	JUL	0,5%	0,5%	0,3%
6.	Inicijalni zahtjevi nezaposlenih za pomoć	24. aug	232.000	231.000	233.000
7.	Kontinuirani zahtjevi nezaposlenih za pomoć	17. aug	1.870.000	1.868.000	1.855.000
8.	Porudžbine trajnih dobara P	JUL	5,0%	9,9%	-6,9%
9.	Broj zahtjeva za hipotekarne kredite	23. aug	-	0,5%	-10,1%
10.	Indeks potrošačkog povjerenja	AUG	100,8	103,3	101,9

Graf 2: Kretanje kursa EURUSD tokom protekle sedmice

USD je aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURUSD zabilježio pad sa nivoa od 1,1192 na nivo od 1,1048.

VELIKA BRITANIJA

Tržište Velike Britanije je bilo zatvoreno u ponedjeljak zbog praznika. Guverner BoE Bailey je izjavio da je prerano proglasiti pobjedu nad inflacijom, ali izgleda kao da se rizici od uporne inflacije smanjuju. Bailey nije dao jasne signale da li će zvaničnici BoE na sastanku u septembru ponovo glasati za smanjenje referentne kamatne stope. Investitori trenutno očekuju još jedno smanjenje u novembru, na 4,75%.

Premijer Starmer je ukazao na moguće povećanje poreza u jesenjem budžetu, navodeći finansijski deficit od 22 milijarde GBP koji je naslijeđen od prethodne vlade. Ipak, Starmer je uvjerio da se povećanja neće odnositi na porez na dohodak, državno osiguranje, niti na PDV, dok specifični porezi koji treba da budu povećani ostaju nedefinisani. Premijerova najava povećanja poreza dolazi nakon prošlomjesečnog upozorenja ministrica finansija Reeves o očekivanim povećanjima poreza u jesenjem budžetu. Laburistička Vlada Velike Britanije je ohrabrena da zadrži svoj plan za veći porez na bogatstvo, bez obzira na upozorenja udruženja kompanija. Izvještaj Instituta za javno istraživanje politike ukazuje na to da bi takva povećanja mogla smanjiti značajne razlike koje postoje među regijama u Velikoj Britaniji. Izvještaj naglašava da će prosječna osoba u sjevernoj Engleskoj do kraja decenije biti "siromašnija" od nekoga ko živi na jugoistoku zemlje za 210.000 GBP (277.000 USD). Institut za istraživanje smatra da bi kapitalni dobitci trebalo da budu oporezovani po istoj stopi kao i plate. Vlada Velike Britanije razmatra planove kojim bi se poslodavcima dozvolilo da smanje petodnevnu radnu sedmicu na četverodnevnu sedmicu sa više radnih sati, a koji bi mogli pozitivno da utiču na produktivnost.

Prema podacima Kancelarije za nacionalnu statistiku Velike Britanije, domaćinstva koja su opterećena hipotekama su najviše pogođena inflacijom u poređenju sa drugim grupama, u godini zaključno sa junom. Troškovi života za ova domaćinstva su povećani po godišnjoj stopi od 3,7% u junu, što je najviše zabilježeno među svim socio-ekonomskim grupama. Ljudi koji iznajmljuju stanove su se suočili sa sličnom stopom inflacije, dok su se vlasnici kuća suočili sa najnižim rastom troškova od oko 1,3%. To naglašava neujednačen učinak povećanja troškova života. U međuvremenu, broj odobrenih kredita i obim hipotekarnog kreditiranja su u julu povećani na najviši nivo od septembra 2022. godine.

Tabela 5: Kretanje ekonomskih indikatora za UK

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Monetarni agregat M4 (G/G)	JUL	-	2,1%	1,0%
2.	Neto potrošački krediti (u milijardama GBP)	JUL	1,3	1,2	0,9
3.	Broj odobrenih hipotekarnih kredita (u '000)	JUL	60,5	62,0	60,6
4.	Nationwide indeks cijena kuća (G/G)	AUG	2,9%	2,4%	2,1%

Tokom protekle sedmice GBP je aprecirala u odnosu na EUR, pa je kurs EURGBP zabilježio pad sa nivoa od 0,84682 na nivo od 0,84149. GBP je deprecirala u odnosu na USD, pa je kurs GBPUSD smanjen sa nivoa od 1,3214 na nivo od 1,3127.

JAPAN

Guverner BoJ Ueda je ponovio da se drži plana povećavanja kamatnih stopa ukoliko inflacija ostane na putanji održivog dostizanja cilja od 2%. Taro, bivši ministar inostranih poslova i odbrane Japana, ušao je u trku za vođu vladajuće Liberalno-demokratske partije, uz želju da obnovi fiskalnu disciplinu. Himino je također naveo da će BoJ povećati kamatne stope ukoliko inflacija bude u skladu sa očekivanjima banke, potvrđujući stav centralne banke, bez obzira na nedavne poremećaje na tržištu. BoJ je najavila da će početi da sprovodi preliminarno istraživanje za uključivanje podataka o platama u svoje kvartalno Tankan istraživanje. Ovaj potez ima za cilj obezbjeđivanje boljeg oslikavanja trendova plata u monetarnoj politici zemlje. Japanski mediji su objavili da Toyota zaustavlja proizvodnju u svim svojim fabrikama u Japanu zbog tajfuna Shanshan. U četvrtak je objavljeno da je tajfun Shanshan oslabio nakon što je pogodio ostrvo Kyushu, ali da Vlada i dalje upozorava na to da bi jaka kiša mogla da pokrene klizišta. Prvi put u posljednjih 15 mjeseci Vlada Japana je povećala svoje mjesečne ekonomske procjene, što je znak da se potrošnja oporavlja. Vlada je također povećala procjene za stambenu izgradnju prvi put u posljednje dvije godine. Ova nova perspektiva je uslijedila nakon objavljivanja podataka koji pokazuju da se ekonomija Japana oporavila u drugom kvartalu usljed oporavka domaće potražnje.

Stopa inflacije u Tokiju je u augustu povećana i premašila je očekivanja, te potvrđuje postojanje mogućnosti da BoJ poveća kamatne stope. Neki ekonomisti smatraju da bi ovo čak moglo da znači da će inflacija u zemlji ostati na nivou višem od ciljanih 2% duže nego što je očekivano. Agencija za finansijske usluge (FSA) planira da ispita kako velike banke upravljaju rizicima povezanim sa ulaganjima u obveznice i likvidnošću u stranim valutama, dok se Japan prilagođava svijetu na polju kamatnih stopa. Ministarstvo odbrane Japana zahtijeva rekordan budžet od 8,5 biliona JPY (59 milijardi USD) za narednu godinu, što je povećanje od 10,5% u odnosu na inicijalni budžet za tekuću godinu jer želi da ojača svoje vojne kapacitete.

Tabela 6: Kretanje ekonomskih indikatora za Japan

Red. br.	Ekonomski indikator		Očekivanje	Stvarno stanje	Prethodni period
1.	Vodeći indeks F	JUN	108,6	109,0	111,1
2.	Koicidirajući indeks F	JUN	113,7	113,2	117,1
3.	Indeks proizvođačkih cijena (G/G)	JUL	2,9%	2,8%	3,1%
4.	Indeks povjerenja potrošača	AUG	37,0	36,7	36,7
5.	Stopa nezaposlenosti	JUL	2,5%	2,7%	2,5%
6.	Odnos broja zaposlenih i slobodnih radnih mjesta	JUL	1,23	1,24	1,23
7.	Inflacija u Tokiju (G/G)	AUG	2,3%	2,6%	2,2%
8.	Industrijska proizvodnja (G/G) P	JUL	2,7%	2,7%	-7,9%
9.	Maloprodaja (G/G)	JUL	2,8%	2,6%	3,8%
10.	Indeks započetih kuća (G/G)	JUL	-1,0%	-0,2%	-6,7%

JPY je tokom protekle sedmice aprecirao u odnosu na EUR, te je kurs EURJPY zabilježio pad sa nivoa od 161,58 na nivo od 161,49. JPY je deprecirao u odnosu na USD, te je kurs USDJPY zabilježio rast sa nivoa 144,37 na nivo od 146,17.

Odricanje od odgovornosti (Disclaimer)

Navedeni pregled kretanja je zasnovan na eksternim izvorima i ne sadrži bilo kakve komentare, procjene i stavove CBBiH. Centralna banka ne može garantovati njihovu tačnost i ne snosi odgovornost za direktnu ili indirektnu štetu koja može nastupiti kao posljedica korištenja ili nemogućnosti korištenja informacija, materijala ili sadržaja, ili za posljedice odluka donesenih na osnovu njih.

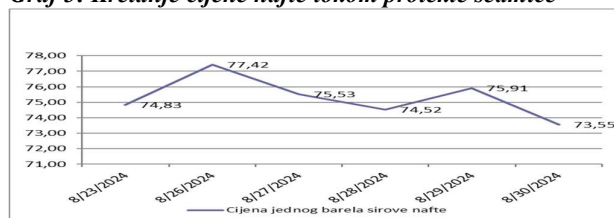
NAFTA I ZLATO

Cijena jednog barela sirove nafte na otvaranju tržišta u ponedjeljak je iznosila 74,83 USD (66,86 EUR).

Početkom sedmice cijena ovog energenta je zabilježila priličan rast nakon izraelskog napada na ciljeve Hezbollaha u južnom Libanu i nakon što je Istočna libijska vlada proglasila vanredno stanje na svim naftnim poljima, obustavljajući proizvodnju i izvoz nafte. Ovaj potez produbljuje ekonomsku i političku nestabilnost u Libiji, velikom proizvođaču nafte koji je već iskusio neujednačenu proizvodnju zbog zastoja u pojedinim poljima. Razlika između cijena nafte u Evropi i Aziji dostigla je najveći nivo u posljednjih 10 mjeseci zbog zabrinutosti da će dijelovi isporuke iz Libije uskoro biti obustavljeni. Međunarodna agencija za energiju (IEA) očekuje da bi potražnja za naftom u Evropi u ovoj godini mogla pasti ispod nivoa zabilježenih tokom Covid-19, zbog slabe prerađivačke proizvodnje. Smanjenje cijene ovog energenta je nastavljeno i sredinom sedmice. EIA (Uprava za energetske informacije Ministarstva energetike SAD) je objavila da su zalihe nafte u SAD smanjene za 846.000 u prošloj sedmici, manje od 3,4 miliona koliko je prognozirao API. Tokom trgovanja u četvrtak cijena nafte je zabilježila rast pod uticajem objavljivanja podataka o snažnom ekonomskom rastu u SAD i pogoršanja ponude ovog energenta iz Libije nakon što su obustavljene operacije na 5 izvoznih terminala. Problemi u proizvodnji ovog energenta u Libiji bi mogli značiti povlačenje blizu 1 milion barela dnevno sa globalnog tržišta. Krajem sedmice cijena nafte je zabilježila pad od preko 3%, nakon navoda da OPEC+ planira da nastavi sa ranije najavljenim povećanjem proizvodnje nafte u IV kvartalu. Organizacija i njeni saveznici planiraju dodati 180.000 barela dnevno, postepeno obnavljajući proizvodnju koja je zaustavljena od 2022. godine.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jednog barela sirove nafte je iznosila 73,55 USD (66,57 EUR), što predstavlja smanjenje od 1,71% na sedmičnom nivou.

Graf 3: Kretanje cijene nafte tokom protekle sedmice

Na otvaranju londonske berze metala u ponedjeljak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.512,59 USD (2.244,99 EUR).

Početkom sedmice cijena zlata je povećana usljed povećanja vjerovatnoće smanjenja kamatnih stopa vodećih centralnih banaka i zabrinutosti zbog geopolitičkih dešavanja na Bliskom istoku. U utorak se cijena ovog plemenitog metala kretala u uskom rasponu, dok su investitori bili u iščekivanju objavljivanja podatka o PCE deflatoru u SAD. Aprecijacija USD i neizvjesnost oko objavljivanja podataka o inflaciji u SAD su uticali na smanjenje cijene zlata sredinom sedmice. U četvrtak je uslijedila korekcija naviše, te je cijena zlata zabilježila rekordno visok nivo (oko 2.525 USD po unci). Ipak, izraženiji rast cijene ovog energenta bio je ograničen pozitivnim ekonomskim podacima iz SAD koji su protumačeni na način da bi Fed mogao zauzeti umjereniju putanju smanjenja kamatnih stopa. Posljednjeg radnog dana prethodne sedmice cijena zlata je zabilježila smanjenje nakon objavljivanja ekonomskih podataka u SAD, koji su ukazali na otpornu ekonomiju, dok su i dalje ostavili prostora za Fed da implementira smanjenje kamatnih stopa ove godine.

Na zatvaranju tržišta u petak cijena jedne fine unce zlata je iznosila 2.503,39 USD (2.265,92 EUR), što predstavlja blago smanjenje od 0,37% na sedmičnom nivou.

Graf 4: Kretanje cijene zlata tokom protekle sedmice

